

Ordföljdsexempel¹

Jag får ofta frågor om ordföljd, så jag tänkte samla några av frågorna här, så att fler kan få nytta av frågorna och svaren.

Vi (svenskarna) tycker att det är viktigt med rätt ordföljd. Många av oss blir irriterade av fel ordföljd. Varför? Därför att alla meningar egentligen har samma ordföljd. Inte "rak" eller "omvänd" ordföljd. Alla har samma ordföljd. Så vi blir irriterade om det inte blir som det brukar vara. Så studera ordföljden noga!

Genom alla exempel kommer du att ana reglerna. Men det är nog ändå bäst att du läser reglerna först, så förstår du bättre.

Reglerna finns i **Nya ordföljdsskolan 2.0** i Facebookgruppen Vi studerar svenska:

<https://www.facebook.com/notes/vi-studerar-svenska/x-vsarospt-nya-ordf%C3%B6ljdsregler-20-with-english-summary/10152973847972837>

Där finns det också länkar till **övningsblanketter** för att öva ordföljdsvariationer med egna exempelmeningar.

Läs också den kompletterande uppsatsen: **Ordföljdsregler för obetonade pronomen och satsverbial**

<https://www.facebook.com/notes/vi-studerar-svenska/ordf%C3%B6ljdsregler-f%C3%B6r-obetonade-pronomen-och-satsverbial/10153359315712837>

INNEHÅLL (varje rad innehåller en länk direkt till det avsnittet)

[1. HUVUDSATSER](#)

[2. BISATSER](#)

[3. Första frågan: "Fast" + huvudsats eller bisats?](#)

[4. Nästa fråga: "ikväll måste jag ta bussen" ?](#)

[5. Varför är det här inte perfekt ordföljd?](#)

[6. Var ska man placera "bara"?](#)

[7. Var ska man placera bisatsen?](#)

[8. Nästa exempel: "Jag är säker på att du blir godkänd"](#)

[9. Prepositioner stannar gärna hemma!](#)

[10. Hur många adverb finns det i den här meningen?](#)

[11. Lär dig den här frågeformen, speciellt ordföljden!!](#)

[12. Typiska fel. Det här vill jag inte höra!](#)

[13. En avancerad fråga: "En resolution väntas under fredagen få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd."](#)

---

¹ OBS att detta är ett levande dokument! Det kommer att putsas, ändras och kompletteras när som helst och i vilken del som helst. V.g. påpeka alla fel som du hittar! Och fråga, om jag inte har förklarat tillräckligt tydligt. Skriv kommentarer; gärna beröm också, om du ser något som är bra! ;-)

1. HUVUDSATSER

Här är en sammanfattning av ordföljdens **schema (formel) x-VSArospt för huvudsatser.**

x är bara temat, **VSAröspst** är själva satsen. **Temat x är fritt, men varje satsdel (VSAröspst) har sin fasta position som inte får ändras!**

VSAröspst är själva **satsen/meningen** som berättar något om temat **x**. OBS: Verbet **V** är på första plats i satsen! **Första plats! First place!**

Tänk inte på "rak" eller "omvänd" ordföljd. Det är gammalmodigt och förvirrande. Alla huvudsatser har samma ordföljd VSAröspst, efter temat x.

Varje satsdel kan vara ett eller flera ord, eller en eller flera bisatser. De enklaste satsdelarna består bara av ett eller ett par ord, och de enklaste meningarna har bara fyllt några enstaka positioner/satsdelar, och resten är tomma.

x	V	S	A	r	o	s	p	t
x är temat för hela meningen. Man hämtar x från vilken som helst av de andra positionerna VSAröspst . Precis vilken som helst! (När S är tema kallas det "rak" ordföljd i traditionell grammatik. Alla andra teman ger då "omvänd" ordföljd. Men som du förstår, är det ju alltid <i>samma</i> ordföljd!)	V är det finita verbet. Det betyder det verb som innehåller markören för tid, dvs -r eller -de . Man kan också kalla det för "tidsverbet"	Stora S är subjektet för satsen. Om det inte finns något tydligt subjekt använder man " det " på den här platsen. Den här platsen får inte vara tom. T.ex.: " det regnar".	A är sats-adverbial et, t.ex. inte, alltid, sällan, ofta. Det kan också vara flera ord eller en prepositionsfras.	r är "resten", ord som inte har någon annan plats. Det är i första hand predikativ, infinita verb och verbpartiklar . Om det finns flera ord i den här positionen, ska partikeln komma sist:	o är objektet. Kan förkortas till ett motsvarande pronomen, tex. "den, det, dem, honom, henne"	lilla s är sättet , sättsadverbial. Det svarar på frågan " Hur? " Svaret kan förkortas till " så ".	p är platsen , rums-adverbial. Det svarar på frågan " Var? " eller " Vart? " (Vart är en förkortning av " var till ", så det ska användas för att fråga om riktning .) Svaret kan förkortas till " där " resp. " dit ".	t är tiden , tidsadverbial. Det svarar på frågan " När? " Svaret kan förkortas till " då ".
		S+A är alltid tillsammans i ett "paket".		infinit verb	predikativ eller partikel			

Förklaringar:

Finita verb = verb som innehåller tidsmarkören (vanligen **-r** eller **-de**). Vi kan kalla dem "**tidsverb**" också.

Infinita verb = verb som *inte* innehåller någon tidsmarkör. Alltså **infinitiv** och **supinum**.

Predikativ = ord som kompletterar något av verben **är**, **blir**, **heter** eller **kallas**. T.ex. adjektiv, namn, mm: “boken var *tjock*”, “uppsatsen blev inte *färdig*”, “jag heter *Olle*”, “hon kallas *Lotta*”, “de är *fotbollsspelare*”, “det blev *mål*.”

Observera att positionen **r** har en egen, intern ordföljd:

infinit verb	predikativ eller partikel

2. BISATSER

Här är en sammanfattning av ordföljdens **schema (formel) k-SAVrospt för bisatser**:

OBS! Den enda skillnaden i själva ordföljden mot huvudsatser är att **det finita verbet V** har flyttat **till höger om SA-paketet** (från **VSA** till **SAV**).

Vidare är det ett kopplingsord **k** i stället för tema **x**. **Vi kan bara ha ett enda tema i hela meningen, och det blir i huvudsatsen**. Bisatsen är bara en **del** av huvudsatsen, och kopplingsordet **k** visar hur bisatsen är kopplad till huvudsatsen. Hela bisatsen själv kan också vara tema, om man vill.

k	S	A	V	r	o	s	p	t
k är ett kopplingsord (konjunktion / subjunktion). Det är aldrig fritt . Det finns några olika k . Man väljer beroende på vilken relation som man vill att bisatsen ska ha till huvudsatsen. T.ex. <i>att, om, som, hur, när, var, medan,...</i>	Stora S är subjektet för satsen. Samma som ovan. Men nu först i satsen!	A är satsadverbial et . Samma som ovan. Och SA som vanligt alltid tillsammans.	V är det finita verbet. Samma som ovan, men nu på en annan plats. Det är nu placerat mer som i de flesta andra språk . Dvs. efter SA och nära intill sitt infinita verb, om det finns något sådant.	r är “resten”. Samma som ovan.	o är objektet. Samma som ovan.	lilla s är sättet , sättsadverbial. Samma som ovan.	p är platsen , rumsadverbial. Samma som ovan.	t är tiden , tidsadverbial. Samma som ovan.

Alltså, sammanfattning av sammanfattningen:

Huvudsatser x-VSArospt:

x <i>fri variabel</i>	V <i>finit verb</i>	S <i>subjekt</i>	A <i>sats- adverbial</i>	r <i>“resten”</i>	o <i>objekt</i>	s <i>sätts- adverbial</i>	p <i>plats- adverbial</i>	t <i>tids- adverbial</i>

Bisatser k-SAVrospt:

k <i>“konstant” kopplingsord</i>	S <i>subjekt</i>	A <i>sats- adverbial</i>	V <i>finit verb</i>	r <i>“resten”</i>	o <i>objekt</i>	s <i>sätts- adverbial</i>	p <i>plats- adverbial</i>	t <i>tids- adverbial</i>

Titta noga på färgerna, så ser du tydligt de små men viktiga skillnaderna i ordföljd mellan huvudsats och bisats.

3. Första frågan: “Fast” + huvudsats eller bisats?

Här kommer första frågan:

“**Fast jag tror inte jag gjorde några fel...** <- varför finns det två stycken “jag” och varför kommer inte “inte” före verbet?”

Svar:

Det är en huvudsats plus en bisats med **att** -- men man har struntat i att säga eller skriva “att”, och det är tillåtet. Man får strunta i “att” efter “tror”.

→ **Fast jag tror inte, att jag gjorde några fel. = Fast jag tror inte jag gjorde några fel.**

Ordet “**fast**” betyder “**men**” och är en speciell sorts kopplingsord, som kopplar samman två satser av **samma** slag, tex två huvudsatser eller två bisatser. De kallas därför **samordnande konjunktioner** (eller bara konjunktioner). Samordnande konjunktioner hamnar **mellan** satserna, alltså mellan sats-formlerna, och påverkar inte ordföljden. I ditt exempel vet vi inte vad som sades före “fast”, så jag tar bort det ordet i exemplen nedan.

→ **Jag tror inte, att jag gjorde några fel. = Jag tror inte jag gjorde några fel.**

Nu ska jag stoppa in ditt exempel i tabellen med formeln:

x	V	S	A	r	o									s	p	t
Jag	tror	←	inte		bisats:											
(subjekt från positionen S)		(tom position, eftersom “jag” används som tema x)														
					k	S	A	V	r	o	s	p	t			
					(att)	jag		gjorde		några fel						

Hoppas du kan se nu, varför det finns två stycken “jag”, och att ordet “inte” kommer på sin normala plats i ordföljden!

Hela bisatsen är objekt. Den kan förkortas (sammanfattas) till “**det**” → **Jag tror inte det:**

x	V	S	A	r	o				s	p	t
Jag	tror	←	inte		det						

Det är precis lika vanligt att sätta objektet “det” som tema:

x	V	S	A	r	o				s	p	t

Det	tror	jag	inte					

Man kan faktiskt sätta **hela bisatsen som tema**, om man vill:

x									V	S	A	r	o	s	p	t																		
<table><tr><th>k</th><th>S</th><th>A</th><th>V</th><th>r</th><th>o</th><th>s</th><th>p</th><th>t</th></tr><tr><td>Att</td><td>jag</td><td></td><td>gjorde</td><td></td><td>några fel</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>									k	S	A	V	r	o	s	p	t	Att	jag		gjorde		några fel				tror	jag	inte		←			
k	S	A	V	r	o	s	p	t																										
Att	jag		gjorde		några fel																													

Just det här exemplet blev kanske lite konstigt, men grammatiken är helt korrekt.

Vi kan ändra lite i exemplet, så blir det mer naturligt innehåll:

x									V	S	A	r	o	s	p	t																		
<table><tr><th>k</th><th>S</th><th>A</th><th>V</th><th>r</th><th>o</th><th>s</th><th>p</th><th>t</th></tr><tr><td>Att</td><td>jag</td><td></td><td>skulle</td><td>kunna göra</td><td>några fel</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>									k	S	A	V	r	o	s	p	t	Att	jag		skulle	kunna göra	några fel				tror	du	väl inte!?! ←					
k	S	A	V	r	o	s	p	t																										
Att	jag		skulle	kunna göra	några fel																													

Tillägg 2016-01-18:

Jag glömde nämna att **“fast”** också kan vara en talspråksvariant för den *underordnande* konjunktionen (subjunktionen) **“fastän”** (=trots att). Den inleder alltså en **bisats!** Nu inser jag att det kanske var det som frågeställaren tänkte på, när hon ville ha “inte” före verbet V. Det var **helt rätt** tänkt:

x	V	S	A	r	o	s										p	t
Jag	är	-	ändå	nervös		bisats:											
						k	S	A	V	r	o				s	p	t
						fastän	jag	inte	tror		bisats:						
							k	S	A	V	r	o	s	p	t		
							(att)	jag		gjorde		några fel					

[En kommentar: Jag vill hellre säga att **verbet kommer efter “inte”**. I stället för att säga att “inte” kommer före verbet. Mitt perspektiv är ju att det är det finita **verbet V som flyttar**, byter plats, från att vara före SA-paketet huvudsats (VSA) till att komma efter SA-paketet i bisats (SAV). Allt annat är ju samma. Adverbet A stannar kvar tillsammans med subjektet A, som alltid. När jag var ny som sfi-lärare fick jag lära mig “vandrande adverb”. Men jag har aldrig hittat något “vandrande adverb” i min svenska.

Den s.k. BIFF-regeln (“Bisats Inte Före Finit verb”) är till för infödda svenskar, för att de ska använda *sin infödda, språkliga intuition* för att kunna identifiera en bisats. Jag tycker inte att den hjälper mycket i SFI/SAS-undervisningen.]

Jag hoppas (att) du nu ser att alla huvudsatser alltid har samma ordföljd, och att alla bisatser också alltid har samma ordföljd.
x-VSArspt resp. **k-SAVr**spt. Bara innehållet i temat **x** varierar.

x	V	S	A	r	o										s	p	t																		
Jag	hoppas	-			bisats:																														
					k	S	A	V	r	o					s	p	t																		
					(att)	du	nu	ser																											
					<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>alla huvudsatser</td><td>alltid</td><td>har</td><td></td><td>samma ordföljd</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	alla huvudsatser	alltid	har		samma ordföljd						
k	S	A	V	r	o	s	p	t																											
att	alla huvudsatser	alltid	har		samma ordföljd																														
					och																														
					<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>alla bisatser också</td><td>alltid</td><td>har</td><td></td><td>samma ordföljd</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	alla bisatser också	alltid	har		samma ordföljd						
k	S	A	V	r	o	s	p	t																											
att	alla bisatser också	alltid	har		samma ordföljd																														

Lär dig det, så blir din svenska jätte-jätte-jättebra!!!

x-VSArspt och **k-SAVr**spt. As simple as that! :-) Så enkelt är det.

Du bör också ha förstått nu, att **en bisats är en del av en huvudsats**, en egen satsdel. Men inte en separat sats.
 Bara en del av huvudsatsen eller av en annan bisats!

4. Nästa fråga: "ikväll måste jag ta bussen" ?

I'd like to ask a question because i got a bit confused. If i have this sentence: "**jag måste ta bussen ikväll**".... and i want to start it with "**ikväll**" , how would it have to be?! :S

a) **ikväll måste jag ta bussen.**

b) **ikväll måste ta jag bussen.**

(My question actually is... in that case, which one holds the place of the verb? "**måste**" only? Or "**måste ta**" ? :S)

Svar: The correct answer is your (a), which is number 3 below. Please memorize this formula **x-VSArospt**, and every sentence variation becomes very logical -- they all have exactly the same word order! The sentence itself is strictly VSArospt. The theme/topic is x, freely selectable from any of the other slots:

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. (byggstenar/building blocks, dvs de element som ska bli en sats.) →		måste	jag		ta	bussen			i kväll
2. Med S som tema	Jag	måste	←		ta	bussen			i kväll.
3. Med t som tema	I kväll	måste	jag		ta	bussen.			←
4. Okänt tema (dvs en öppen fråga) / Unknown topic → Y/N-question	•	Måste	jag		ta	bussen			i kväll?
5. Tidsfråga (t -fråga)	När	måste	jag		ta	bussen?			←
6. Svar (the theme alone usually is enough for an answer)	I kväll.								
7. Objektsfråga (o -fråga)	Vad	måste	jag		ta	←			i kväll?
8. Svar	Bussen.								
9. Hel aktivitetsfråga, ta→göra	Vad	måste	jag		göra	←			i kväll?
10. Svar	Ta bussen.								

In sentence #9, remember that **the slot for the main verb must never be empty**; if sent to the theme, it is substituted by the verb “göra” with the same inflection; in this case the infinitive. See additional examples below:

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
11. (nästan nya byggstenar) →		tog	jag			bussen			i går
12. Med S som tema	Jag	tog	←			bussen			i går.
13. Med t som tema	I går	tog	jag			bussen.			←
14. Aktivitetsfråga, tog→gjorde	Vad	gjorde	jag			←			i går?
15. Svar	Tog bussen.								
16. Supinum-formen	Jag	har	←	ofta	tagit	bussen.			
17. tagit → gjort	Vad	har	jag	ofta	gjort?	←			
18. Svar på fråga 17	Tagit bussen.								

5. Varför är det här inte perfekt ordföljd?

"Om jag gör alla övningar som jag har planerat, **kanske** kommer provet att gå bra."

Bättre ordföljd är

→ Om jag gör alla övningar som jag har planerat, **kommer provet** **kanske** att gå bra.

Eller

→ Om jag gör alla övningar som jag har planerat, **kommer** **kanske** **provet** att gå bra.

Det är sant att ordet "kanske" gör livet krångligt -- eller enklare! För med ordet "kanske" kan ordföljden bli ***nästan hur som helst!***

A. Man kan betrakta "kanske" som ett adverb i en huvudsats

Analys:

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. Byggstenar →		kommer	provet	kanske	att gå bra (partikelverb)		om jag gör alla övningar som jag har planerat (bisats)		
2. Med subjektet S som tema	Provet	kommer	←	kanske	att gå bra		om jag gör alla övningar som jag har planerat.		
3. Med adverbet A som tema	Kanske	kommer	provet	←	att gå bra		om jag gör alla övningar som jag har planerat.		
4. Med bisatsen s som tema	Om jag gör alla övningar som jag har planerat,	kommer	provet	kanske	att gå bra.		←		
5. Felet med startmeningen	Det fanns två (2) teman!! Både bisatsen s och adverbet A på platsen x. Det vill vi inte ha! Välj bara ett (1) tema.			←			←		

<i>Min kommentar</i>	Det (=gå bra)	kommer	det (=provet)	säkert	att göra!		: -)		

B. Vi testar alla ovanstående exempel med “inte”!

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. Byggstenar →		kommer	provet	kanske inte	att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat		
2. Med subjektet S som tema	Provet	kommer	←	kanske inte	att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat.		
3. Med adverbet A som tema	Kanske	kommer	provet	← inte	att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat.		
4. Med bisatsen s som tema	Om jag inte gör alla övningar som jag har planerat,	kommer	provet	kanske inte	att gå bra.		←		
Min kommentar	Det (=gå bra)	kommer	det (=provet)	säkert inte	att göra!		:)		
Special för nr 3: Ordet “inte” kan vandra åt vänster till verbet! ("enklitisering") Funkar bara i nr 3. (Därför att “inte” får inte passera ett annat adverb på vägen.)	Kanske	kommer inte uttalas vanligen: [kommer'nte]	provet	← ←	att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat.		

C. Man kan betrakta “kanske” som en egen huvudsats som har tappat sitt subjekt, “(det) kan ske” = “(det) kan hända”:

Det kan bli jättekonstigt!! Ordet “kanske” förstör alla ordföljdsregler! :-D

Men det beror bara på att det är en **satsförkortning**, och därför går det inte att sortera in komponenterna (byggstenarna) på något riktigt bra sätt.

→ **Kanske (att) provet kommer att gå bra, om jag gör alla övningar som jag har planerat.**

→ **Kanske (att) provet **inte** kommer att gå bra, om jag **inte** gör alla övningar som jag har planerat.**

Om vi byter till “Hända” blir det vanligen ingen **satsförkortning**, och därför fungerar ordföljdsschemat som vanligt.

→ **Det kan hända att provet kommer att gå bra, om jag gör alla övningar som jag har planerat.**

→ **Det kan hända att provet **inte** kommer att gå bra, om jag **inte** gör alla övningar som jag har planerat.**

(Men faktiskt kan man göra “kanhända” också till en satsförkortning resp. ett adverb, och då fungerar det precis som “kanske”. Sorry about that! :-))

Analys:

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. Byggstenar →		kan	det		ske (att) provet kommer att gå bra (huvudverb + bisats)		om jag gör alla övningar som jag har planerat (bisats)		
2. Byggstenarna plus “ inte ” (båda “inte” hamnar i bisatserna!)		kan	det		ske (att) provet inte kommer att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat		
3. Byggstenarna med “hända”		kan	det		hända att provet kommer att gå bra		om jag gör alla övningar som jag har planerat		
4. Med subjektet S som tema	Det	kan	←		hända att provet kommer att gå bra		om jag gör alla övningar som jag har planerat		
5. Med subjektet S som tema plus “ inte ”	Det	kan	←		hända att provet inte kommer att gå bra		om jag inte gör alla övningar som jag har planerat		

D. När “kanske” är ett adverb, kan det vandra åt vänster och bli som en s.k. enklitisk ändelse till verbet:

Jämför med A2 och A4 ovan! (De andra varianterna tillåter inte enklitisering av ordet “kanske”.)

→ Provet **kommer kanske** att gå bra om jag gör alla övningar som jag planerat.

→ Om jag gör alla övningar som jag planerat, **kommer kanske** provet att gå bra.

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. Byggstenar →		kommer	provet	kanske	att gå bra (partikelverb)		om jag gör alla övningar som jag har planerat (bisats)		
2. Med subjektet S som tema	Provet	kommer kanske	←	←	att gå bra		om jag gör alla övningar som jag har planerat.		
Resultat av D2 →	Provet kommer kanske att gå bra om jag gör alla övningar som jag planerat. (Här märks det ingen skillnad om “kanske” är enklitiserat eller inte, eftersom subjektet är tema. Jämför med mening A2.)								
4. Med bisatsen s som tema	Om jag gör alla övningar som jag har planerat,	kommer kanske	provet	←	att gå bra.		←		
Resultat av D4 →	Om jag gör alla övningar som jag planerat, kommer kanske provet att gå bra. (Här syns det att “kanske” är enklitiserat, eftersom det hänger som en släpvagn på “kommer” i stället för på sin ordinarie plats i A efter “provet”. Jämför med mening A4.)								

Om du har glömt vad “enklitisk” och “enklitisering” är för något, behöver du läsa om det igen i den kompletterande uppsatsen: **Ordföljdsregler för obetonade pronomen och satsverbial**

<https://www.facebook.com/notes/vi-studerar-svenska/ordf%C3%B6ljdsregler-f%C3%B6r-obetonade-pronomen-och-satsverbial/10153359315712837>

→ Provet **kommer kanske inte** att gå bra om jag **inte** gör alla övningar som jag planerat.
→ Om jag **inte** gör alla övningar som jag planerat, **kommer kanske** provet **inte** att gå bra.

[illegible]

6. Var ska man placera “bara”?

Ta den här meningen:

Hon sa att hon älskade honom.

Använd subjektet **S** som tema **x** och placera in “bara” på olika ställen!

	x	V	S	A	r	o								s	p	t																				
1. Byggstenar →		sa	hon			bisats: <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		honom								
k	S	A	V	r	o	s	p	t																												
att	hon		älskade		honom																															
2. Med subjektet S som tema	Hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		honom.								
						k	S	A	V	r	o	s	p	t																						
att	hon		älskade		honom.																															
→ Hon sa att hon älskade honom.																																				
3. Bara hon sa detta; ingen annan sa det.	Bara hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		honom.								
						k	S	A	V	r	o	s	p	t																						
att	hon		älskade		honom.																															
→ Bara hon sa att hon älskade honom.																																				
4. Det var det enda som hon sa. Hon sa inget annat.	Hon	sa	←	bara		<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		honom.								
k	S	A	V	r	o	s	p	t																												
att	hon		älskade		honom.																															

	→ Hon sa bara att hon älskade honom.																															
5. Enligt henne själv var det bara hon som älskade honom. Ingen annan älskade honom.	Hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>bara hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	bara hon		älskade		honom.						
	k	S	A	V	r	o	s	p	t																							
att	bara hon		älskade		honom.																											
→ Hon sa att bara hon älskade honom.																																
6. Enligt henne var det bara kärlek, inget annat. (Svårt att förklara den här nyansen.)	Hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td>bara</td><td>älskade</td><td></td><td>honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon	bara	älskade		honom.						
	k	S	A	V	r	o	s	p	t																							
att	hon	bara	älskade		honom.																											
→ Hon sa att hon bara älskade honom.																																
7. Enligt henne hade hon ingen annan att älska, bara honom.	Hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>bara honom.</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>						k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		bara honom.						
	k	S	A	V	r	o	s	p	t																							
att	hon		älskade		bara honom.																											
→ Hon sa att hon älskade bara honom.																																
8. Lite svårt att förklara den här nyansen. Det låter lite nonchalant. Hur älskade hon honom? Tja, hon älskade honom, bara, inget annat.	Hon	sa	←			<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>hon</td><td></td><td>älskade</td><td></td><td>honom</td><td>bara</td><td>.</td><td></td></tr></table>						k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	hon		älskade		honom	bara	.				
	k	S	A	V	r	o	s	p	t																							
att	hon		älskade		honom	bara	.																									
→ Hon sa att hon älskade honom bara.																																

Ungefär samma som nr 6.	

OBS! *Tempuskongruens*! **Bisatsens V måste ha samma tempus (tidsform) som huvudsatsens V.** Det spelar ingen roll om eller att hon fortfarande älskar honom. Grammatiken är viktigare än verkligheten. Det här betyder inte att hon har slutat älska honom. Bara tempuskongruensen är viktig.

7. Var ska man placera bisatsen?

Nu när du har läst så här långt, har du antagligen börjat undra, var du ska placera bisatsen. Som **objekt o**? Som något **adverbial i s, p** eller **t** (sätt, plats, tid)? Eller i "papperskorgen" **r**?

Svar:

→ Platsen (satsdelen) beror på bisatsens funktion i sin sats. Men i praktiken spelar det inte så stor roll. Oftast har du bara en eller två bisatser, och då kan du bestämma själv hur du vill placera dem någonstans **till höger i r** eller **till höger om r**. Det är jätteviktigt att du lyder bisatsens ordföljdsregel! (**k-SAVrospt**). Men tänk inte för mycket på huvudsatsens rospt när det gäller placeringen av bisatsen.

Däremot, om du som läser detta är *lärare*, kan det vara en god idé att fundera på vilken satsdel eller vilka satsdelar som olika bisatser kan vara! De tydligaste exemplen är tidsbisatser (kopplingsordet k = då eller när) och rumsbisatser (k = där eller dit). Relativa bisatser ska i princip komma tillsammans med sitt huvudord -- och huvudordet kan ju råka vara vilken satsdel som helst. Om man särar på huvudordet och relativsatsen kan det bli komiska syftningsfel.

Efter “säker” behöver vi ett “prepositionsobjekt”. Vi använder prepositionen “på” efter “säker”. Och i detta exempel är objektet en hel bisats! Så här:

	x	V	S	A	r	o								s	p	t																		
1. Byggstenar →		är	jag		säker	på + bisats: <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>du</td><td></td><td>blir</td><td>godkänd</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	du		blir	godkänd							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																										
att	du		blir	godkänd																														
2. Men subjektet S som tema	Jag	är	←		säker	på + bisats: <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>att</td><td>du</td><td></td><td>blir</td><td>godkänd</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	att	du		blir	godkänd							
	k	S	A	V	r	o	s	p	t																									
att	du		blir	godkänd																														
	→ Jag är säker på att du blir godkänd.																																	
3. Man kan ersätta hela bisatsen med "det" →	Jag	är	←		säker	på det .																												
	→ Jag är säker på det.																																	
4. Man kan ha objektet o som tema -- men prepositionen vill gärna stanna hemma! →	Det	är	jag		säker	på ← .																												
	→ Det är jag säker på.																																	

9. Prepositioner stannar gärna hemma!

TV tittar jag bara på på söndagarna. Oj! Två “på på” tillsammans! -- Var bara lugn. Det är helt okej! **Söndagarna tittar jag bara på TV på.**

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		tittar	jag	bara		på TV			på söndagarna
Med subjektet S som tema	Jag	tittar	←	bara		på TV			på söndagarna.
Med o som tema -- men vi lämnar gärna kvar prepositionen på sin plats! Det blir “...på på ...”, men det är helt okej.	TV	tittar	jag	bara		på ←			på söndagarna.
Med t som tema. Prepositionen kan stanna hemma.	Söndagarna	tittar	jag	bara		på TV			på ←.
Med hela t som tema, inkl. prepositionen.	På söndagarna	tittar	jag	bara		på TV			←.

“Det kan jag inte svara på på rak arm.” (“på rak arm” betyder “direkt; utan att ta reda på mera fakta”)

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		kan	jag	inte	svara	på det	på rak arm		
Med subjektet S som tema	Jag	kan	←	inte	svara	på det	på rak arm.		
Med objektet o som tema	Det	kan	jag	inte	svara	på ←	på rak arm.		

“Ystad har jag varit i.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	jag		varit			i Ystad	
Med subjektet S som tema	Jag	har	←		varit			i Ystad.	
Med platsen p som tema	Ystad	har	jag		varit			i ←.	

“Ystad har jag varit i en gång.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	jag		varit			i Ystad	en gång
Med subjektet S som tema	Jag	har	←		varit			i Ystad	en gång.
Med platsen p som tema	Ystad	har	jag		varit			i ←	en gång.

“Ystad har jag inte varit i i år.” Oj! Två “i i” tillsammans! -- Var bara lugn. Det är helt okej!

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	jag	inte	varit			i Ystad	i år
Med subjektet S som tema	Jag	har	←	inte	varit			i Ystad	i år.
Med platsen p som tema	Ystad	har	jag	inte	varit			i ←	i år.
Med tiden t som tema. Men OBS! Just här passar det inte att lämna prepositionen hemma. Därför att adverbialen “i år, igår, idag, i morgon, i morse” etc. har blivit fasta fraser och bör inte delas upp.	I år	har	jag	inte	varit			i Ystad	←.

“Tre år har jag inte varit hemma på.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	jag	inte	varit			hemma	på tre år
Med subjektet S som tema	Jag	har	←	inte	varit			hemma	på tre år
Med platsen p som tema	Hemma	har	jag	inte	varit			←	på tre år.
Med tiden t som tema.	Tre år	har	jag	inte	varit			hemma	på ←.

“Den här skolan har jag gått i i nio år. Nio år har jag gått i den här skolan i.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	jag		gått			i den här skolan	i nio år
Med subjektet S som tema	Jag	har	←		gått			i den här skolan	i nio år
Med platsen p som tema	Den här skolan	har	jag		gått			i ←	i nio år.
Eller inkl prepositionen också	I den här skolan	har	jag		gått			←	i nio år.
Med tiden t som tema och prepositionen kvar hemma	Nio år	har	jag		gått			i den här skolan	i ←.
Med tiden t som tema. Inkl. prepositionen känns möjligen lite bättre.	I nio år	har	jag		gått			i den här skolan	←.

“Vilka städer har du varit i i Sverige? Vilka städer i Sverige har du varit i? I vilka städer i Sverige har du varit?”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		har	du		varit			i vilka städer i Sverige	

Med delar av platsen p som tema och prepositionen kvar hemma	Vilka städer	har	du		varit			i ← i Sverige?	
Med delar av platsen p som tema inkl. prepositionen	I vilka städer	har	du		varit			← i Sverige?	
Med hela platsen p som tema, men en preposition kvar hemma	Vilka städer i Sverige	har	du		varit			i ←?	
Med hela platsen p som tema, inkl. prepositionen	I vilka städer i Sverige	har	du		varit			←?	

“Stegar bör man kanske inte gå under.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		bör	man	kanske inte	gå			under stegar	
Med subjektet S som tema	Man	bör	←	kanske inte	gå			under stegar.	
Med platsen p som tema	Stegar	bör	man	kanske inte	gå			under ←.	

“Det är jag inte så van vid.”

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		är	jag	inte	så van	vid det			
Med subjektet S som tema	Jag	är	←	inte	så van	vid det.			
Med objektet o som tema	Det	är	jag	inte	så van	vid ←.			

(Fler exempel kommer när jag får tid)

10. Hur många adverb finns det i den här meningen?

A) Adam springer mycket snabbt och jämfört med andra snabba pojkar som sprang igår sprang han snabbare än de flesta av dem.

Frågan kom i en tråd i gruppen “Vi studerar svenska” (numera borttagen).

Det är en något konstig fråga från en tentamen, och diskussionen i gruppen blev lite förvirrad, eftersom vi inte var tillräckligt noggranna med att skilja på ordklasser och satsdelar. Adverb är en ordklass. Deras naturliga plats som satsdelar är adverbial. Men andra ordklasser kan också användas som adverbial, t.ex. adjektivens t-form (“snabbt”) och komparativ (“snabbare”) och superlativ (“snabbast”). Ordet “snabbt” i exemplet är ett adjektiv i sin t-form, och det fungerar som adverbial här. Några av oss tycker därför att man kan kalla adjektivens t-form för adverb. (Det står lite olika om det i läroböckerna.)

Vidare är det egentligen två huvudsatser samordnade med “och”, så det borde ha varit ett kommatecken framför “och”:

*“Adam springer mycket snabbt, **och** jämfört med andra snabba pojkar som sprang igår sprang han snabbare än de flesta av dem.”*

För att förenkla svaret, delar jag upp satserna i två separata satser:

“Adam springer mycket snabbt. Jämfört med andra snabba pojkar som sprang igår sprang han snabbare än de flesta av dem.”

Dessutom finns det ett par ord för mycket. Men det får ni se så småningom.

B) “Adam springer mycket snabbt.”

Huvudsats	x	V	S	A	r	o	s	p	t
1. Byggstenar →		springer	Adam				mycket snabbt		
2. Med S som tema	Adam	springer	←				mycket snabbt.		

Kommentar: Satsdelen s = sättsadverbial. Det svarar på frågan “Hur...?” eller “På vilket sätt?”. Hur sprang Adam? Han sprang snabbt. ‘Alltså är “snabbt” ett adverbial. Adverbialet i sin tur är förstärkt med ett extra ord. Det är ett adverb. Nämligen adverbet “mycket”.

Adverb beskriver verb, adjektiv och andra adverb.

C) Jämfört med andra snabba pojkar som sprang igår sprang han snabbare än de flesta av dem.

Huvudsats med bisats	x	V	S	A	r	o	s									p	t
1. Byggstenar (jag betraktar det som man jämför med som "sättsadverbial s") →		sprang	han				snabbare än de flesta av dem jämfört med andra snabba pojkar + bisats:										
							k	S	A	V	r	o	s	p	t		
							som	-		sprang					igår		
2. Med subjektet S som tema	Han	sprang	←				snabbare än de flesta av dem jämfört med andra snabba pojkar + bisats:										
							k	S	A	V	r	o	s	p	t		
							som	-		sprang					igår		

Huvudsats med bisats	x					V	S	A	r	o	s	p	t
3. Med delar av s som tema	Jämfört med andra snabba pojkar + bisats:												
	k	S	A	V	r	o	s	p	t				

	<table><tr><td>som</td><td>-</td><td></td><td>sprang</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>igår</td></tr></table>								som	-		sprang					igår	sprang	han				snabbare än de flesta av dem.											
som	-		sprang					igår																										
4. Orden “av dem” är för mycket. De passar inte in här.	Jämfört med andra snabba pojkar + bisats: <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>som</td><td>-</td><td></td><td>sprang</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>igår</td></tr></table>								k	S	A	V	r	o	s	p	t	som	-		sprang					igår	sprang	han				snabbare än de flesta.		
k	S	A	V	r	o	s	p	t																										
som	-		sprang					igår																										

Orden "de flesta av dem" är egentligen en förkortning av "de flesta av de andra snabba pojkar som sprang igår", så "av dem" blir en upprepning. Jag tycker inte att det är fel, eftersom det gör betydelsen tydligare när man sätter sättsadverbialet **s** som tema. Men upprepningen gör att grammatiken ser mer komplicerad ut. Och när man sätter subjektet **S** som tema, känns det absolut överflödigt.

Så tillbaka till frågan, "Hur många adverb finns det i meningen?"

Svaret beror lite på. Det finns ett adverb som alla kan vara överens om. Det är "mycket". Så svaret är 1 (ett).

Om man dessutom anser att adjektiv i t-formen och komparativ som används med adverbial funktion också är adverb, blir svaret 3 (tre), nämligen *mycket*, *snabbt*, och *snabbare*.

"Snabba" är inte ett adverb. Det ett adjektiv, eftersom det står framför "pojkar" och beskriver hur pojkarna är.

Adjektiv beskriver (karaktiserar) nomen (dvs substantiv och namn) och pronomen (som är i sället för motsvarande substantiv eller namn).

Adverb graderar verb, adjektiv och andra adverb.

Det här var en svår och intressant fråga! :-)

Svaret på frågan enligt läraren/frågeställaren var att **mycket**, **snabbt** och **snabbare** är adverb.

Men superexperten på svensk grammatik, Tor G. Hultman, skriver i Svenska Akademiens språklära: "I traditionell grammatik räknades också adjektivens neutrumform på *-t* som adverb när de användes adverbialt men som adjektiv i andra användningar: *Huset låg vackert* (adverbial) -- *Huset såg vackert ut* (predikativ), *ett vackert hus* (attribut). I denna språklära beskrivs *vackert* i samtliga fall som adjektiv när det gäller ordklassstillhörigheten -- liksom i *Svenska Akademiens grammatik*." (sid 169)

Alltså: Enligt de mest auktoritativa källorna är det bara "**mycket**" som är adverb i den där meningen på provet (i svenska som andraspråk A 30hp)..

11. Lär dig den här frågeformen, speciellt ordföljden!!

Så här frågar vi mycket ofta på svenska:

- Är det nån som vet vad XX betyder?
- Är det nån som vet vad XX är för nåt?
- Är det nån som vet vad motsatsen till XX heter?
- Är det nån som vet var NN är nånstans?
- Är det nån som vet om NN är här?
- Är det nån som vet om NN bor här?
- Är det nån som vet var NN bor nånstans?
- Är det nån som vet vad NN har för telefonnummer?

--

XX = något ord som du vill fråga om.

NN = Något Namn, en person som du frågar efter.

De här meningarna innehåller vardera tre satser: En **huvudsats** med en **bisats** som innehåller en **egen** bisats (en indirekt fråga). Vi (svenskarna) tycker att det är viktigt med rätt ordföljd. Många av oss blir irriterade av fel ordföljd. Så studera ordföljden noga! :-)

Låt oss börja från början. Med bara huvudsatser (direkta frågor):

Vad betyder XX?

Först ett mer komplett påstående, t.ex. **“SFI betyder svenska för invandrare”**, som blir en fråga. Så här blir det:

	x (tema)	V (finit verb, tidsverb)	S (subjekt)	A (sats- adverbial)	r (resten)	o	s	p	t
Byggstenar		betyder	SFI		svenska för invandrare.				
Med S som tema	SFI	betyder	←		svenska för invandrare.				
Byt från “SFI” till “det”	Det	betyder	←		svenska för invandrare.				
Ändra tema	Svenska för invandrare	betyder	det		←.				
Om betydelsen är okänd	Vad	betyder	det		←?				
Byt från “det” till vad som helst	Vad	betyder	XX		←?				

Nästa påstående, som blir en fråga:

“Du vet det. Du vet väl det. Det vet du. Det vet du väl. Vet du det?”

	x	V	S	A	r	o (objekt)	s	p	t																		
Byggstenar		vet	du			det																					
Med S som tema: <i>Du vet det.</i>	Du	vet	←			det.																					
Med S som tema; plus något satsadverbial <i>Du vet väl det.</i>	Du	vet	←	väl		det.																					
Med objektet o som tema: <i>Det vet du.</i>	Det	vet	du			←.																					
Med objektet o som tema; plus något satsadverbial: <i>Det vet du säkert.</i>	Det	vet	du	säkert		←.																					
Med okänt tema (=ja/nej-fråga): <i>Vet du det?</i>	•	Vet	du			det?																					
Med frågan “vad betyder XX” som objektbisats i stället för “det”: <i>Vet du vad XX betyder?</i>	•	Vet	du			(bisats) <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>vad</td><td>XX</td><td></td><td>betyder</td><td>←?</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	k	S	A	V	r	o	s	p	t	vad	XX		betyder	←?							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																			
vad	XX		betyder	←?																							
Samma fråga, men med satsadverbialet “inte”: <i>Vet du inte vad XX betyder?</i>	•	Vet	du	inte		(bisats) <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>vad</td><td>XX</td><td></td><td>betyder</td><td>←?</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	k	S	A	V	r	o	s	p	t	vad	XX		betyder	←?							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																			
vad	XX		betyder	←?																							

Nästa påståenden och frågor. Läs och analysera en rad i taget, sakta och noga!

“Någon är här. Det är någon här. Är det någon här? Är det någon som vet något?” etc.

	x	V	S	A	r	o	s	p	t																		
Byggstenar		är	någon					här																			
Med S som tema: Någon är här.	Någon	är	←					här.																			
Variation: Byggstenar med formellt subjekt		är	det		någon			här																			
Med S som tema: Det är någon här.	Det	är	←		någon			här.																			
Med okänt tema (=ja/nej-fråga): Är det någon här?	(?)	Är	det		någon			här?																			
Någon vet något! (Vi tar bort "här".)	Någon	vet	←			något!																					
Är det någon som vet något? (Bisatsens som är både kopplingsord och samtidigt subjekt. Dubbel funktion.)	•	Är	det		någon (+bisats) <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>som</td><td>←</td><td></td><td>vet</td><td></td><td>något?</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	k	S	A	V	r	o	s	p	t	som	←		vet		något?							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																			
som	←		vet		något?																						
Någon vet det!	Någon	vet	←			det!																					
Är det någon som vet det?	•	Är	det		någon (+bisats) <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>som</td><td>←</td><td></td><td>vet</td><td></td><td>det?</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	k	S	A	V	r	o	s	p	t	som	←		vet		det?							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																			
som	←		vet		det?																						

Nu kan vi koppla ihop alla tre satserna!

Är det någon (här)? Är det någon som vet? Vad betyder XX? Vet du vad XX betyder?

→ **Är det någon som vet vad XX betyder?**

	x	V	S	A	r										o	s	p	t																		
Med okänt tema (=ja/nej-fråga):	•	Är	det		någon (+bisats)																															
					k	S	A	V	r	o					s	p	t																			
					som	←		vet		(bisats)																										
					<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>vad</td><td>XX</td><td></td><td>betyder</td><td>←?</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											k	S	A	V	r	o	s	p	t	vad	XX		betyder	←?							
k	S	A	V	r	o	s	p	t																												
vad	XX		betyder	←?																																

Nu hoppas jag att du har förstått principen. Annars, läs en gång till!

Nu tar jag de andra exemplen direkt:

Är det någon som vet vad XX är för nåt?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t																																												
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats) <table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td colspan="5">o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td rowspan="3">so m</td><td rowspan="3">←</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3">vet</td><td rowspan="3"></td><td colspan="5">(bisats)</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>vad</td><td>XX</td><td></td><td>är</td><td colspan="4">←för nåt?</td></tr></table>										k	S	A	V	r	o					s	p	t	so m	←		vet		(bisats)									k	S	A	V	r	o	s	p	t	vad	XX		är	←för nåt?							
k	S	A	V	r	o					s	p	t																																																		
so m	←		vet		(bisats)																																																									
					k	S	A	V	r					o	s	p	t																																													
					vad	XX		är	←för nåt?																																																					

Är det någon som vet vad motsatsen till XX heter?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t							
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats)																				
					k	S	A	V	r	o									s	p	t				
					som	←		vet		(bisats)															
										k	S	A	V	r								o	s	p	t
										vad	motsatsen till XX		heter	←?											

Är det nån som vet var NN är nånstans?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t																																												
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats) <table><tr><th>k</th><th>S</th><th>A</th><th>V</th><th>r</th><th colspan="5">o</th><th>s</th><th>p</th><th>t</th></tr><tr><td rowspan="3">so m</td><td rowspan="3">←</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3">vet</td><td rowspan="3"></td><td colspan="5">(bisats)</td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td><td rowspan="3"></td></tr><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td>p</td><td>t</td></tr><tr><td>var</td><td>NN</td><td></td><td>är</td><td></td><td></td><td></td><td>←nånstans?</td><td></td></tr></table>										k	S	A	V	r	o					s	p	t	so m	←		vet		(bisats)								k	S	A	V	r	o	s	p	t	var	NN		är				←nånstans?					
k	S	A	V	r	o					s	p	t																																																		
so m	←		vet		(bisats)																																																									
					k	S	A	V	r				o	s	p	t																																														
					var	NN		är							←nånstans?																																															

Är det nån som vet om NN är här?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t																				
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats)																																	
					k	S	A	V	r	o					s	p	t																					
					so m	←		vet		(bisats)																												
					<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td colspan="2">p</td><td>t</td></tr><tr><td>om</td><td>NN</td><td></td><td>är</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="2">här?</td><td></td></tr></table>											k	S	A	V	r	o	s	p		t	om	NN		är				här?					
k	S	A	V	r	o	s	p		t																													
om	NN		är				här?																															

Är det nån som vet om NN bor här?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t																				
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats)																																	
					k	S	A	V	r	o					s	p	t																					
					so m	←		vet		(bisats)																												
					<table><tr><td>k</td><td>S</td><td>A</td><td>V</td><td>r</td><td>o</td><td>s</td><td colspan="2">p</td><td>t</td></tr><tr><td>om</td><td>NN</td><td></td><td>bor</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="2">här?</td><td></td></tr></table>											k	S	A	V	r	o	s	p		t	om	NN		bor				här?					
k	S	A	V	r	o	s	p		t																													
om	NN		bor				här?																															

Är det nån som vet var NN bor någonstans?

	x	V	S	A	r											o	s	p	t
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats)														
					k	S	A	V	r	o						s	p	t	
					so m	←		vet		(bisats)									
					k	S	A	V	r	o	s	p		t					
					var	NN		bor				nånstans?							

Är det nån som vet vad NN har för telefonnummer?

	x	V	S	A	r										o	s	p	t							
Med okänt tema (=ja/nej-fråga) :	•	Är	det		någon (+bisats)																				
					k	S	A	V	r	o									s	p	t				
					so m	←		vet		(bisats)															
										k	S	A	V	r								o	s	p	t
										vad	NN		har									för telefon- nummer?			

Nu har du läst många exempel på ordföljd. Du har sett hur man varierar temat, så att det ser ut som olika varianter på ordföljd, fastän det egentligen är samma schema precis hela tiden. Nu ska jag presentera några typiska fel som jag får höra alldeles för ofta. Det är inte ditt fel att du gör fel. Det tror jag inte i alla fall. Jag tror att anledningen är att du i början av sfi fick lära dig "rak ordföljd" och nästan alla meningar i läroboken hade rak ordföljd i början. Så det var det du lärde dig. I stället för att få hela schemat och systemet genast. Jag ska strax förklara.

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		åt	jag			sushi			igår
Med S som tema	Jag	åt	←			sushi			igår.
Med S som tema kallas det "rak ordföljd" i traditionell/gammaldags svenska grammatik.									
Med t som tema	Igår	åt	jag			sushi			←.
Med tema från någon av alla de andra positionerna (satsdelarna) kallas det "omvänd ordföljd". De variationerna är naturligtvis många fler och därmed vanligare än s.k. rak ordföljd i verkligheten -- men tyvärr inte i sfi-böckerna. Men vad är "omvänt"? Alla satser har ju samma ordföljd, bara olika tema! Så glöm de där gamla termerna! Koncentrera dig på mitt schema x-VSArospt .									
Typiskt fel: Två teman!!	Igår jag	åt	←			sushi			←.
Två teman samtidigt är för mycket för våra små svenska hjärnor! Pratar du om "igår" eller om "jag"? :-D Snälla, säg inte så!!									

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		förstår	jag						nu
Med S som tema	Jag	förstår	←						nu.
Med t som tema	nu	förstår	jag						←.
Typiskt fel: Två teman!!	Nu jag	förstår	←						←.

Två teman samtidigt är som sagt för mycket för våra små svenska hjärnor!
Pratar du om “nu” eller om “jag”?? :-D Snälla, snälla, säg inte så!!

13. En avancerad fråga: *“En resolution väntas under fredagen få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.”*

Ungefär = *A resolution is expected during Friday to get an approval by the UN Security Council.*

Frågan är varför tidsadverbialet “under fredagen” har hamnat på den platsen. Och vilken plats är det egentligen? Och vad är “få”?

För det första är det här inte vanlig talad svenska. Det är nyhetsspråk som man läser upp i radio eller TV. Då tar man gärna bort så mycket onödig text som möjligt. Och väljer gärna passiv form i stället för aktiv form.

För det andra är det flera meningar som har dragits ihop med en satsförkortning med infinitiv. I praktiken är det samma som hjälpverb plus infinitiv. “Få” är verbet “får--fick--fått”. “Väntas få” är samma typ av konstruktion som “ska få” och “kommer att få”.

Först ska jag göra om meningarna så att de blir fullständiga. Lägg märke till, att det enda som egentligen skiljer meningarna från varandra, är deras fokus, dvs vilket som är temat. Och jag sätter in tidsadverbialet “under fredagen” i båda satserna, för det inte självklart vilken sats det tillhör.

1A. FN:s säkerhetsråd ska godkänna en resolution under fredagen.

1B. FN:s säkerhetsråd ska under fredagen godkänna en resolution.

2A. En resolution ska godkännas av FN:s säkerhetsråd under fredagen.

(Det är passiv form. Det är onödigt att krångla till en mening genom att göra om den till passiv form, när man faktiskt vet vem som är egentligt subjekt. Det kallas “*passivsjukan*” och rekommenderas inte av språkrådet. Men det är ganska typiskt för en del journalister att göra så.)

2B. En resolution ska få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd under fredagen.

(Det är bara extra dumt att krångla till verbet så här: Verbet är ändrat och utbyggt med ett helt onödigt substantiv! Det kallas “*substantivsjukan*” och rekommenderas inte av språkrådet. Speciellt inte i en text som man vill göra kort. Men det är ändå ganska typiskt för en del journalister att göra så.)

3. Vi väntar oss det under fredagen.

4. Vi väntar oss att FN:s säkerhetsråd ska godkänna en resolution under fredagen.

5A. FN:s säkerhetsråd väntas godkänna en resolution under fredagen.

5B. FN:s säkerhetsråd väntas under fredagen godkänna en resolution.

6A. En resolution väntas bli godkänd av FN:s säkerhetsråd under fredagen.

6B. En resolution väntas under fredagen bli godkänd av FN:s säkerhetsråd.

6C. En resolution väntas få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd under fredagen.

6D. En resolution väntas under fredagen få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.

Nu ska jag sätta in de här meningarna i satsschemat (**x-VSArospt** för huvudstas, och **k-SAVrospt** för bisats).

1. FN:s säkerhetsråd ska godkänna en resolution under fredagen. FN:s säkerhetsråd ska under fredagen godkänna en resolution.

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		ska	FN:s säkerhetsråd		godkänna	en resolution			under fredagen
Med subjektet S som tema	FN:s säkerhetsråd	ska	←		godkänna	en resolution			under fredagen.
Med en variant-placering av tidsadverbiale t	FN:s säkerhetsråd	ska	←	under fredagen	godkänna	en resolution.			

2. En resolution ska godkännas av FN:s säkerhetsråd under fredagen. En resolution ska få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd under fredagen. En resolution ska under fredagen få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd .

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Samma byggstenar, men med passiv konstruktion		ska	en resolution		godkänna s	av FN:s säkerhetsråd			under fredagen
Med subjektet S som tema	En resolution	ska	←		godkänna s	av FN:s säkerhetsråd			under fredagen.
Samma sak men med krångligare verbkonstruktion	En resolution	ska	←		få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd			under fredagen.
Med en variant-placering av tidsadverbiale t	En resolution	ska	←	under fredagen	få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.			

3. Vi väntar oss det under fredagen. (Här finns det två objekt, oss och det.)

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		väntar	vi			oss det			under fredagen
Med subjektet S som tema	Vi	väntar	←			oss det			under fredagen.
Variantplacering passar inte här (det bör finnas ett infinit verb i så fall)	Vi	kan	←	under fredagen	vänta	oss det.			

4. Vi väntar oss att FN:s säkerhetsråd ska godkänna en resolution under fredagen.

	x	V	S	A	r	o								s	p	t	
Byggstenar; byt “ det ” till en hel bisats som objekt		väntar	vi			oss (+bisats)											
						k	S	A	V	r	o	s	p				t
						att	FN:s säkerhets-råd		ska	god-känna	en resolu-tion						under fredage n
Med subjektet S som tema	Vi	väntar	←			oss											
						k	S	A	V	r	o	s	p				t
						att	FN:s säkerhets-råd		ska	god-känna	en resolu-tion						under fredage n

5. FN:s säkerhetsråd väntas godkänna en resolution under fredagen. FN:s säkerhetsråd väntas under fredagen godkänna en resolution.
(Egentligen samma som **1. FN:s säkerhetsråd ska godkänna en resolution under fredagen.** Bara ett annat hjälpverb.)

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Byggstenar		väntas	FN:s säkerhetsråd		godkänna	en resolution			under fredagen
Med subjektet S som tema	FN:s säkerhetsråd	väntas	←		godkänna	en resolution			under fredagen.
Med en <i>variant-</i> placering av tidsadverbialt t på platsen för satsadverbialt A . Det är mycket vanligt i skriftspråk.	FN:s säkerhetsråd	väntas	←	under fredagen	godkänna	en resolution.			

6. En resolution väntas bli godkänd av FN:s säkerhetsråd under fredagen. En resolution väntas under fredagen bli godkänd av FN:s säkerhetsråd. En resolution väntas under fredagen få ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.

Bara byt subjekt i den passiva satsen. I princip samma som nr 2.

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Samma byggstenar, men med passiv konstruktion		väntas	en resolution		bli godkänd	av FN:s säkerhetsråd			under fredagen
Med subjektet S som tema	En resolution	väntas	←		bli godkänd	av FN:s säkerhetsråd			under fredagen.
Samma sak men med krångligare verbkonstruktion	En resolution	väntas	←		få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd			under fredagen.
Med en <i>variant</i> -placering av tidsadverbialet	En resolution	väntas	←	under fredagen	få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.			

Fler variationer med samma byggstenar:

	x	V	S	A	r	o	s	p	t
Med tiden t som tema	Under fredagen	väntas	en resolution		få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd			←.
Med objektet o som tema	Ett godkännande	väntas	en resolution		få	← av FN:s säkerhetsråd			under fredagen.
Med agenten som tema (känns inte så bra men är korrekt)	Av FN:s säkerhetsråd	väntas	en resolution		få	ett godkännande ←			under fredagen.
Med en <i>variant</i> -placering av tidsadverbialet. Det är	En resolution	väntas	←	under fredagen	få	ett godkännande av FN:s säkerhetsråd.			

